

Duna–Tisza Közi Falugondnoki Hírlevél

XVII. évfolyam, 88. szám

2014/7.

Jotya eszembe

Ez volt Kemény Berci egyik kedvenc szavajárása. Többnyire az eszmecseréink közötti csendet törte meg ezzel a fordulattal, körvonalazva egy-egy új gondolatmenetet, adalékot a falufejlesztés hogyanjához, különösen a falugondnokságok jobbá tételéhez. Nem tudom, ki nek az emléke elevenedett meg ilyenkor...

És most nekem is eszembe jutott egy nagyon régi emlék: Barátnőmmel véd- és dacszövetiséget kötöttünk Ransome Fecskék és fruskák című angol ifjúsági regényének ihletésére, és ez az „örök hűség a Fecskékhez és a Fruskákhoz” mai napig is tart. Évente talán egyszer-kétszer beszélünk telefonon, még ritkábban találkozzunk, de van közöttünk egy feltétlen bizalom, valami különös összhang.

Úgy képzelem, jó esetben valami ilyesminak kellene működni – Berci szavával – a „falustársak” között is. A megélhetés növekvő nehézségei, a fogyatkozó intézményrendszer, az elöregedő, fogyó lélekszámú falvakban az emberek összetartozását, egymás iránti nyitottságát, segítőkészségét kellene, hogy erősítsék, nem a gyanakvást, irigységet, elszigetelődést. Szerencsére egyre gyakoribb a jó példa az önszorgató közösségek alakulására.

A bizalmat úgy tudjuk erősíteni, ha képesek vagyunk elfogadni mindenki hozzájárulását, képességei szerint, a közös munkához. Kétségtelenül jól jön ehhez egy olyan vezető, aki átlátja a feladatokat, és egyben képes előhívni képességeinket, összehangolva azt a közös feladat érdekében. A legjobb mozgató erő, ha érezhetjük, hogy részesei lehetünk a közös munkának, hogy érdemes fejleszteni tudásunkat, hogy képességeinket minél jobban hasznosíthassuk.

Szerencsés vagyok, láttam ilyen közösséget. Sajnos több olyat láttam, ahol a vezető nem becsülte meg munkatársait, így a szép célok megvalósítása is megnehezedett. És persze az együttműködés mikéntje mindkét félen múlik. Berci szerint minden konfliktus mélyén kommunikációs zavar van. Ha sikerül megoldanunk saját konfliktusainkat, nekiláthatunk a zavarelhárításnak, azaz beszélgetéseket kezdeményezhetünk.

A tanya- és falugondnokok ilyen úton is sokat segíthetnek közösségeiknek.

Faludi Erika

Ady Endre:

A téli Magyarország

*Magyar síkon nagy iramban át
Ha nyargal a gőzös velem
Havas, nagy téli éjjelen,
Alusznak a tanyák.*

*Olyan fehér és árva a sík,
Fölötte álom-éneket
Dúdolnak a hideg szelek.
Vajjon mit álmodik?*

*Álmodik-e, álma még maradt?
Én most karácsonyra megyek,
Régi, vén, falusi gyerek.
De lelkem hó alatt.*

*S ahogy futok síkon, telen át,
Úgy érzem, halottak vagyunk
És álom nélkül álmodunk,
Én s a magyar tanyák.*

Ismerkedés Baranya nevezetességeivel

Áhitattal néztünk a múltba

A LEADER Térségek Közti Együttműködési program támogatásával baranyai tapasztalatcserén jártunk november 14-én azok részvételével, akik évek óta a bócsai családi napon főznek-sütnek. Tipikus késő őszi reggelen indult a busz Kecskemétre, majd Bócsán csatlakoztak a társaság Dél-Alföldön élő tagjai.

A ködös, nyálkás idő nem befolyásolta a jó hangulatot, s mire Villányba értünk, a nap is kisütött. Elsőként a fából készült, 2011-ben épült háromszintes Templom-hegyi kilátót vettük célba, a sokkal megerőltetőbb rövidebb utat követve. A kilátás azonban mindenért kárpótolt minket: az alattunk elterülő katlan valaha kőbánya volt, melyben mészkövet bányásztak.

Kilométereken keresztül láthatóak az út mentén a szőlőültetvények, ameddig csak a szem ellát. A villányi egyébként hazánk egyik legjellegzetesebb borvidéke, melynek rangját a több évszázados borászati tradíciók és a kitűnő borok adják. Ha már Villányban voltunk, kötelességszerűen kóstoltunk némi bort is. Miután így felkészültünk utunk folytatására, továbbindultunk a siklósi vár megtekintésére. Itt csatlakoztak hozzánk Békés megyei kollégáink.

AXVIII. századi külsejű vár az ország egyik legépebben megmaradt várkastélya. A román stílustól a barokkig őrzi az építészeti jegyeket, legszebbek a gótikus emlékek. Különösen nagy hatással volt ránk a gyönyörűen fennmaradt várkápolna. A csodálat és áhítat érzése kavargott bennünk, s még tovább fokozódott, amikor a karzatról is visszatekintettünk a szentélyre. Odabenn reneszánsz bútorkiállítás, középkori fegyver- és hadtörténeti tárlat, Kanizsai Dorottya imafülkéje, várbörtön, kínzókamra, jobbágybörtön- és nemesi börtöncellák láthatóak. És még korabeli toalett, ötszáz éves falmaradványok feletti üvegjárón való séta – ezek a látnivalók is vártak ránk, érdekes, minden részletre kiterjedő vezetés mellett.

Ezután továbbutaztunk Harkányba, ahol szállásunk várt ránk. Az Ametiszt Hotel a gyógyfürdőtől 250 méterre található, gyönyörűen parkosított, színekben bővelkedő kerttel, saját ét-

teremmel rendelkező, családias hangulatú szálloda. Kedves, mosolygós, készséges személyzettel, patyolat tisztasággal fogadtak bennünket. Miután elfoglaltuk szobáinkat, hamarosan újra összegyűltünk, hogy egymás társaságában, jó hangulatban tekintsük át a nap eseményeit, némi hideg libasült és kemencében sült tök mellett, mellyel Molnár Pista kollégánk látott

vendégül minket. A nap végén a finom, bőséges vacsorát a hotel saját éttermében fogyasztottuk el.

Szombaton reggel a svédasztalos reggeli után újra útnak indultunk. Kö-

leden látogattuk meg az országban egyedülálló Fehér Gólya Múzeumot, mely 2002 óta működik. Az egykori iskolaépületen megismerkedhettünk a fehér gólyák táplálkozásával, fészkelé-

si szokásaival, vonulásukkal. A gólyagyűrés módszereiről is hallhattunk. A gólya mindig is kedvelt madarunk volt, ezért mindannyian érdeklődéssel haladtunk végig a kiállításon. A Fehér Gólya Múzeumban hallott tartalmas szakvezetés is segített természeti értékeink mélyebb megismerésében.

Innen a közelben lévő Mohácsi Nemzeti Emlékhelyre buszoztunk, továbbra is ragyogó napsütésben, szinten nem is késő őszi, inkább tavaszi időben. Az 1526-ban lezajlott mohácsi csata helyszínén kialakított Mohácsi

például az átriumos udvarban található törött virágra emlékeztető szökőkút, vagy a kiömlő tengernyi vért szimbolizáló vörös sövény. Az idegenvezető mély átéléssel, magával ragadóan mesélte el a csata lefolyását, érthetővé téve számunkra a sírjelek jelentését. Közülünk néhányan megkondaták a lélekharangot is, melynek hangja tovább fokozta a sírkert magasztos hangulatát, és elgondolkodásra készítetett. 2011-ben épült a Szent Koronát formázó kiállító- és kilátóépület. Több szinten ad helyet tárlatoknak, amelyek

délután is nyitva tartó piacot, megkóstoltuk az elegáns cukrászda finom fagyaltját, gyönyörködtünk a városközpont, illetve az „apartman-negyed” ízléses, modern épületeiben. Rövid pihenő után megint összegyűltünk, hogy hazai ízek (libazsírban sült krumpli és némi szíverősítő pálinka, hazai újbór) mellett jó hangulatú beszélgetéssel, „tapasztalatcserével” töltsük vacsoráig az időt.

Vasárnap reggelre elromlott az idő, megérkezett az őszi eső, mely a nap során végigkísért bennünket. Reggeli után Máriagyűd volt úti célunk. A falu fölé magasodó bazilika uralja a hegyoldalt a templomhoz vezető sok lépcsőn haladva egyre kisebbnek érzí magát az ember. A kegyhely történetének legendája napjainkig megőrződött. Eszerint abban az időben, amikor a magyar államalapító Szent István király bencés szerzetesekre bízta a vidéken a hittérítést, a bencés atyák a Tenkes-hegy lábánál fakadó forrásnál, fából készült Szűz Mária-szobrot helyeztek el. Szűz Mária 1687-ben fényzőnben jelent meg az akkor még apró templom ablakában, összesen három ízben. 1805 óta hivatalosan zarándokhely. Az 1742-ben épült mai templomot 1995-96-ben újjátették fel utoljára, 2008-ban kapta a bazilika címet. A tágas belső tér különös hatással volt ránk, melyhez nagyban hozzájárult a modern freskókkal gazdagon díszített mennyezet, a csodálatos, fehérmárvány, körüljárható főoltár. A szentmisére a bazilika teljesen megtelt. Minden korosztályból érkeztek hívők számosan. A nem hívő látogatót is megérintette a közös áhitat sehol máshol nem tapasztalható hangulata, a kinti világtól való elszakadás, a belső béke érzete.

Az áhitattól elcsöndesedett, magába forduló csapatunk ismét visszatért Harkányba, hogy gyors útravaló-beszerzés után elköltsük finom ebédünket, s ez után búcsút intve Baranyának hazainduljunk.

Jó hangulatú, sok érdekes látnivalóval gazdag három napot tölthettünk el a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete és a LEADER-program jóvoltából. Köszönjük a szervezőknek, a vendéglátóknak. Megpihentünk, feltöltöttünk, újult erővel folytatjuk tovább mindennapi munkánkat.

Vidácsné Lukucz Éva

Nemzeti Emlékhely a magyar történelem egyik sorsdöntő csatájának, és itt elesett hőseinek állít emléket. A Sátorhely határában megtalálható sírkert több mint 1700 katona végső nyughelye. A tömegsírok között II. Lajos király, Tomori Pál, Kanizsai Dorottya, Szulejmán szultán és sok-sok névtelen vitéz fából kifaragott szobrát, sírhelyeit láthattuk. Az emlékhely kialakítása számos szimbólumot hordoz. Ilyen

között a korabeli fegyverek ugyanúgy megtalálhatóak, mint a technika XXI. századi színvonalának köszönhető interaktív terepasztal. A legfelső szinten lévő kilátóból virágszirmot formázó sírkertet is meg lehet tekinteni.

Visszatértünk Harkányba, hogy elfogyasszuk a késői ebédet, majd a társaság egy része a gyógyfürdőbe, másik része pedig városnéző sétára indult. Meglepve láttuk a szombaton

Mezőhegyes majorjait járják

Decemberben számolt be munkájáról a képviselő testület előtt a három mezőhegyesi tanyagondnok. 2003-ban egy szolgálat, 2005-ben a második és 2009-től a harmadik szolgálat is elindult a mezőhegyesi majorokban, így vált teljessé Mezőhegyes külterületének ellátása. A majorok körbeölelik a település központját. Van olyan major, ahol 7 fő, de van olyan major is, ahol 140 fő él. Így mintegy 1200 fő ellátását oldják meg.

A falugondnokok mindennap bejárják a határt, családokat látogatnak, felméri a lakossági igényeket, orvoshoz szállítják a betegeket, bevásárolnak, gyógyszereket íratnak fel, váltanak ki, ivóvizet juttatnak ki, leveleket, újságot hordanak ki. Megoldják a temetőlátogatást is. Intézik a lakosság ügyesbajos dolgait (csekkek

befizetése, hivatalos levelezés segítése, csomagok feladása). Segítik a gyerekek, sportolók szállítását is. Kapcsolatot tartanak a rendőrséggel, polgárőrséggel, a birtoki vagyonőrrel. Segítenek a majorok rendbetételében: fásítás, rózsák kiültetése.

Fontos a tanyagondnokok sokrétű munkájának megismerése. A képviselő testület határozatban köszönte meg a három tanyagondnok munkáját.

Hírek

Karácsonyi adományok

Egyesületünk egész évben fogadja az adakozó kedvű falu- és tanyagondnokok adományait (ruhák, játékok). Idén Szabó Margit, Békés megyei népművész és egyesületünk munkatársainak jóvoltából a kerekgyházi tanyagondnokok jó pár család karácsonyát teszik boldogabbá az adományok kiosztásával.

Tanyagondnoki öröm

Örömmel tudatjuk, hogy 2014. november elején 4450 g-mal és 50 cm-rel megszületett Varga Pál kardoskúti tanyagondnok kislánya, aki a Boglárka nevet kapta. Egyesületünk nevében sok örömet, boldogságot és egészséget kívánunk az egész családnak!

Vértesacsai Falugondnokok Háza: újra nyitva!

Örömmel tájékoztatunk minden falu- és tanyagondnokot, hogy decembertől újra szálláshelyként működik a Falugondnokok Háza! Három, egyszerűen berendezett szobával, két zuhanyzóval, közös használatú konyhával és étkezővel várják a Vértesacsára és a környékre látogatókat, barátságos árakon!

A kertben hatalmas kemence, csoportoknak, kisebb-nagyobb családoknak sütés-főzésre kiválóan alkalmas. Igény esetén segítséggel süthetik meg helyben a család vagy a csoport kenyerét, kalácsát, pizzáját. A környéken lehetőség van gyalogos és lovas túrákra is, melyhez

szakképzett túravezetőt is igénybe lehet venni. Igény esetén hamisítatlan falusi disznóvágást is szerveznek, hiszen a tél hagyományosan a „malackodásé”.

Elérhetőségek: Horváth Judit: 06-20/424 7435; 8089 Vértesacsá, Kosuth u. 1.

Hírek

Babaköszöntő

Mint azt már korábbi számunkban megírtuk: a bugacpusztaházi falugondnoknak, Gulyás Imrének kisfia született, ezen alkalmából egyesületünk néhány tagja meglátogatta otthonában a családot. Imike már elmúlt egy éves, mozgékony, jó kedélyű kisfiú.

Tanyasegítők

Jövő év elején tanyasegítő-képzés indul Zsombón. A környékbeli településekről folyamatosan várjuk a jelentkezőket egyesületünk elérhetőségein, telefonon, e-mailen vagy faxon.

Az Év vidékfejlesztője

2012-ben a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat Elnöksége a vidékfejlesztés területén kimagasló és példamutató tevékenységek elismerésére díjat alapított. Hagyományosan minden évben három vidékfejlesztőt és három vidékfejlesztő közösséget tüntet ki a díjjal a hálózat. Egyesületünk működési területén Az Év Vidékfejlesztő Közössége díjat Fülöppjakab település közössége kapta. Az Év Fialbarát Önkormányzata címet Alsómocsolád település nyerte el, akik a Kemény Bertalan-díj megalapítása óta minden évben házigazdái a díjátadónak. Egyesületünk nevében gratulálunk, és további sikereket kívánunk a kitüntetetteknek!

Továbbképzési kötelezettség

A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi tevékenységet végzőkhöz hasonlóan a falugondnokokra is vonatkozik a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről rendelkező jogszabály. Ennek keretében a munkáltatóknak (önkormányzatoknak) minden falugondnokot be kell jelenteniük a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézetnél (1134 Budapest, Tüzér u. 33-35.), ahol nyilvántartják és vezetik a továbbképzésre kötelezettek egyes továbbképzési időszakokban elért teljesítményét. (A nyilvántartást a 8/2000. (VIII. 4.) SzCsM rendelet szabályozza, amelynek mellékletében megtalálható a nyilvántartásba vételhez szükséges adatlap.

Egy továbbképzési időszakban (ami 6 évet jelent, és a régebben dolgozó falugondnokoknál a rendelet hatálybalépésétől, amúgy pedig a munkába állástól számítódik) minden falugondnoknak 60 továbbképzési pontot kell szereznie.

Jövőre is lehetőség nyílik a falu- és tanyagondnokoknak, illetve a szociális területen dolgozóknak, hogy egyesületünk által szervezett továbbképzéseken vegyenek részt. Képzési programjaink megtalálhatóak honlapunkon a www.falugondnoksag.hu képzések menüpont alatt. Továbbképzéseinket a jelentkezők igénye szerint a képzési akkreditációban meghatározott létszám esetén más településen is megszervezzük. További információkért forduljanak bizalommal egyesületünk munkatársaihoz.

Átléptük a határokat

Egyesületünk működési területein kívül is szervez továbbképzéseket. November 20-án zárult a Hatékony kommunikáció – Eredményes együttműködés elnevezésű képzésünk Nyíradonyban, melyen 18 fő vett részt.

A jövő év elejére Nógrád megyében Amit tudni kell a baleset-megelőzésről és az elsősegélynyújtás korszerű elméletéről és gyakorlatáról, Baranya megyében pedig Hatékony kommunikáció – eredményes együttműködés címmel tervezünk képzést.

Tizenketten vizsgáztak

November 27-én tizenkét hallgató eredményes vizsgájával zárult a Tanyasegítők – A falu- és tanyagondnoki munkáról

szociális területen dolgozóknak elnevezésű tanfolyamunk. További munkájukhoz sok erőt és kitartást kívánunk!

Zsana: tanyavillamosítás megújuló energiával

Jó napot kívánunk!

Jó gyakorlatok – esetünkben a tanyák értékeinek bemutatását jelenti: a tanyasi megélhetési lehetőségek megismertetését, népszerűsítését. Ezen kívül a helyi értékek felismerésére való törekvés, valamint a vállalkozások élénkítése és a hozzáadott érték növelése is a célok közé tartozik. A következőkben Zsana, Szentkirály, Fülöp-háza, Kerekegyháza-Kunpuszta és Kiskunmajsa példáit mutatjuk be.

Asoron következő rendezvény házigazdájának azért választottuk Zsanát, mert az elmúlt években országos viszonylatban is kiemelkedő eredményeket ért el a villany nélküli tanyák energiaellátását biztosító önkormányzati fejlesztések terén.

A Tanyafejlesztési programban három sikeresen megvalósított pályázat keretében 2011 és 2013 között mintegy 50 millió forint elnyert támogatás felhasználásával 19 addig áram nélküli tanya villamosítását tudták megoldani. Az eredmények helyi jelentőségét nagyon jól szemléltették azok a példák, amelyekkel a rendezvény során a helyszínen ismerkedhettünk meg. Eta néni tanyáján születése óta nem volt áramellátás. Saját elmondása alapján hihetetlen érzés volt számára, mikor 70. életévét is betöltve először gyúltak ki a fények otthonában. Ma már hozzászokott, hogy alapvető szükségleteit elégíti ki e „modern kor vívmánya”. Rádiót hallgathat, villanyfénynél tehet-vehet egyszerű hajlékában. Egy család, aki szarvasmarhatartásból próbál megélni, e beruházás nélkül elköltözött volna a településről, mert nem tudták volna folytatni a tevékenységüket. Ők a napi fejések egyikét jelenleg már

a napenergia segítségével képesek megoldani.

Visnyei Miklós, Zsana polgármestere tömören és lényeglátóan foglalta össze a fejlesztések jelentőségét: Az életminőséget pozitívan befolyásolva sikerült e tanyákat megmenteniük, a migrációt megállítani, hiszen a tanyavillamosítás nélkül ezeket a helyeket elhagyták volna az emberek, a majdani örökösök pedig nem foglalkoztak volna a tanyaingatlanokkal.

A polgármester részletesen ismertette a résztvevőknek az általuk

választott sziget üzemű naperőmű beruházást. Zsana nagy külterülettel rendelkezik. A tanyák szórványosan, nagy távolságokban helyezkednek el. Ezért nem érdemes, nem költséghatékony hálózatot kialakítani. Meggyőződése, hogy az ilyen jellegű településeken a megújuló, alternatív energia megoldásoknak, itt konkrétan a napelemes rendszereknek van létjogosultsága. A berendezések mobilak, mozdíthatóak, ha úgy adódik bármikor áttelepíthetők.

A projektek kidolgozását megelőzően minden tanyatulajdonossal egyeztettek. A pályázatot a település önkormányzata nyújtotta be, mert így tudtak a maximális, 90 százalékos támogatási intenzitás lehetőségével élni. Ezzel a megoldással a pályázat lebonyolításával, a beruházás megvalósításával kapcsolatos terheket is le tudták venni a lakosok válláról. Így a naperőművek az önkormányzat tulajdonába kerültek. Ezt a praktikus megoldást a település képviselő testülete azzal a feltétellel támogatta, hogy az a tanyatulajdonos, akihez az erőmű letelepítésre kerül, fizesse vissza az önkormányzat számára a pályázathoz szükséges önerő mértékét, mivel nem lenne igazságos, ha egyes lakosokat

a rá eső önerő mértékével, mintegy 350 ezer forinttal támogatnának, míg a többi nem. Ezért az öt éves fenntartási időszakra az önkormányzat szolgáltatási szerződést kötött a villamosított tanyák tulajdonosaival azzal, hogy ez idő alatt a szolgáltatás díjaként részletekben befizetik az önerőnek megfelelő összeget.

A sziget üzemű technológiáról megtudhattuk, hogy a tartószerkezetre épített naperőművekkel megtermelt energiát 1,5 KW teljesítményű akkumulátorokban tárolják el, így 30-40 órán keresztül képesek a villamos energiát eljuttatni a felhasználókhoz. A berendezéseket értékesítő céggel sikerült öt éves garanciát nyújtó megállapodást kötniük. Az eddigi tapasztalatok alapján a naperőművek nem igényelnek különösebb gondozást, karbantartást. Arra érdemes csupán figyelni, hogy a felületükről a rákerült szennyeződések, lehulló leveleket távolítsák el. Azonban a szolárrendszer kényesnek mutatkozik. Két év elteltével gyakori, hogy az akkumulátorok zárlatosak lesznek, cserére szorulnak. Mindaddig ezt az alkalmankénti 200 ezer forintos költséget szerződés szerűen, garanciálisan sikerült érvényesíteniük.

A tanyák villamosítására a Tanyafejlesztési program keretében más megoldásokat is alkalmaztak. Kiszálláson az önerő mértékét nem hárították át a két villamosított tanya tulajdonosára. Azonban az ott felmerülő éves karbantartás költségét szolgáltatási szerződés keretében havi rendszerességgel terhelik a lakosokra. Ennek fedezetéül azonban az ön-

kormányzat által nyújtott lakhatási támogatás szolgál a családok részére. Rőszkén szintén két tanyát láttak el villamos energiával. Itt a lakosok havi díjként fizetik vissza az önerő mértékét az önkormányzatnak.

A résztvevők elmondták, hogy jó lenne, ha a Tanyafejlesztési program lehetőséget adna arra is, hogy a téli, mérsékelt napos időszakokban tapasztalható energiatermelés csökkenés, kiesés időszakai miatt aggregátorra is pályázhassanak. Ezzel lehetne a tanyákon élők állandó és folyamatos energia ellátását előteremteni. Szükséges lenne továbbá a meglévő energia betárolás kapacitást növelni azzal, hogy a már meglévő akkumulátorok mellé újabb berendezések beszerzésére lehessen pályázni. A teljesítmény növelésével elérhető lenne, hogy a biztonság kedvéért 3-4 napra szükséges energia is rendelkezésre álljon. A javaslatokat továbbították

a Földművelésügyi Minisztérium Tanyafejlesztési programot kezelő illetékeseihez.

Visnyei Miklós elmondta, hogy a településen több megújuló energiaforrásra alapozott beruházás is megvalósult már. Száz millió forint támogatásból az idősok otthonát, az egészségügyi intézetet, valamint a szennyvíztelepet szerelték fel napelem rendszerekkel. Az előzőben, ahol túl méretezettnek bizonyult a beruházás, egy 2000 literes puffer tartály üzemeltetésével a meleg víz ellátást is megtudták költségtakarékosan oldani. A település e módszerekkel mintegy 3 millió forintot tud havonta megtakarítani. Úgy vélik, hogy ezeken túlmenően is számos lehetőség rejlik még ezekben a technológiákban. Jelenleg egy 2*376 KW teljesítményű napelem park megépítését készítik elő. Célja, hogy kedvezményes szolgáltatásokat tudjanak biztosítani a lakosság számára, valamint a mérsékelt energia árakkal az ipari övezetben fellendítsék a vállalkozói kedvet.

A jövőre nézve a tanyavillamosítási lehetőségekkel kapcsolatban érdemes tudni, hogy a Földművelésügyi Minisztérium 2015-ben is tervez Tanyafejlesztési program keretében pályázatokat kiírni. A 2014-2020 közötti időszakra szóló Vidékfejlesztési program jelenleg ismert, de még nem elfogadott változata szerint lehetőség lesz majd a vidéki területek kis infrastruktúrális fejlesztései, a helyi alapszolgáltatások infrastruktúrális fejlesztései támogatására.

Tóth Márta

MNVH megyei referens

Szentkirály: feldolgozzák a helyben termelt javakat Önellátásra törekszenek

Szentkirály is otthont adott az egyesületünk által szervezett LEADER Térségek Közötti Együttműködési Program jó gyakorlatokat bemutató rendezvénysorozatának. A jelenlevőket a település polgármestere, Szabó Gellért köszöntötte. Beszédében kitért a település történetére, a közigazgatási rendszer átalakításával járó változásokra. Többek között arra is, hogy a kistelepülések ezen változásokkal nehezebb helyzetbe kerültek. Megmaradásuk érdekében fontossá vált az önellátás megteremtése. Szentkirály kiterjedt tanyavilággal rendelkezik,

termékeket a közmunkások segítségével termelik meg és dolgozzák fel a közétkeztetés számára.

Kezdetben a termelők jóvoltából gyümölcsöt kaptak, melyből szörpöt, lekvárt és befőttet készítettek. Ma már az önkormányzat tulajdonában álló földterületeken vegyszermentesen termelik többek között a borsót, gyökérzöldségeket, céklát, babot, valamint különböző fűszer- és gyógynövényeket. A fel nem használt felesleget pedig a környező településekkel cserélik.

Fontos megemlíteni, hogy a gyümölcsök és a zöldségek feldolgozása során adalékanyagot nem használnak, azokat hőkezeléssel tartósítják. A gyógy- és fűszernövényekből különböző teákat készítenek, a gyümölcsökből a befőtteken kívül préseléssel 100 százalékos gyümölcslevet készítenek, még a gyümölcspépet is felhasználják. Idén belekezdtek a térsztagyártásába: karácsonykor az idősök a közmunkások által készített tésztát és szilvalekvárt kapják ajándékba.

két tanyagondnoki szolgálat is működik a településen: Benkovics Tibor és Kovácsné Lázár Ilona látja el ezeket a feladatokat a településen.

A közmunkások kezdetben a település szépítésén fáradoztak, parkok, játszóterek, önkormányzati intézmények környékének felújításával és tisztán tartásával. Lina eredeti végzettségét tekintve agrármérnök, hosszú ideig dolgozott a szentkirályi termelőszövetkezetnél, közel áll hozzá a mezőgazdaság. Az ő ötlete alapján immáron a helyi

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a kezdeményezés az önkormányzat számára költséghatékony megoldást jelent, gyermekeik pedig az általuk megtermelt egészséges és biztonságos élelmiszerhez juthatnak hozzá.

Kovács Edit

Fülpóháza: vágópont és tésztaüzem létesült

Javul az életszínvonal

A pályázatban megfogalmazott programok hozzájárulnak a falu- és tanyagondnoki szolgálatok eredményesebb működéséhez, ezzel együtt pedig hosszabb távon a településen és a külterületen élők életminőségének javulásához. Ilyen programunk a Jó gyakorlatok átadása, melynek célja a tanyák értékeinek bemutatása, a tanyasi megélhetési lehetőségek megismertetése és népszerűsítése.

A rendszerváltást követő gazdasági és társadalmi változások kedvezőtlen következményei súlyosabban jelentkeztek hazánk vidéki térségeiben, mint gazdagabb tájain. A gazdasági (munkanélküliség, infrastrukturális hiányok, stb.) és társadalmi problémák (elváندorlás, elöregedés, stb.) hatásai a tanyákon, a tanyás térségekben még élesebben jelennek meg. Ezek a problémák igen összetettek, ezért csak komplex fejlesztési programokkal orvosolhatók. A hátrányos helyzetből induló települések nem léphetnek a fejlődés útjára, ha a település vezetőségének és lakosainak nincs jövőképe, nincsenek olyan előremutató ötleteik, melyek a település életben maradását segítik elő.

Fülpóházán az elmúlt években számos ilyen komplex fejlesztést és innovatív beruházást végeztek, amit a jövőben is folytatni szeretnének. A helység azon kevés kistelepülések közé tartozik, ahol az elmúlt években a lakosságszám növekedése mutatható ki. A polgármester, Balogh József beszédében megemlítette, hogy a népesség további növelése a céljuk. Mindezt közösségi helyek létrehozásával és további munkahelyteremtéssel igyekeznek elérni.

A Tanyafejlesztési programok elmúlt három éve alatt a településen két vállalkozást/üzemet hoztak létre, valamint átadták az önkormányzati boltot is, mely a helyi piac területén kapott helyet. Települési sétánk alkalmával lehetőségünk nyílt személyesen is látogatást tenni ezekben a létesítményekben.

A baromfi vágópont és a tésztaüzem megnyitására közel 50 millió forintot nyert el a település önkormányzata. A vágópont 8-9 fülpóházinak ad helyben munkát. Már bővítették a vágható ál-

latok körét is: a csirke mellett a kacsát és libát dolgoznak fel. Mivel nem csak Magyarországon megkülönböztetett a tanyasi termék, ezért a külföldi piacok felé is terjeszkednek.

A tésztaüzemben nyolc tojásos tésztákat készítenek, melyek tojáson és liszten kívül semmilyen adalékanyagot nem tartalmaznak. Idén március óta védjegyes termék lett az itt készített tészta.

Az üzemek létesítésének szükségességét mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a környező településeken nagyarányú a szárnyas állomány száma és az országos tojástermelés 23 százaléka pedig erről a környékről származik. A két üzem egy műszakban körülbelül tíz embernek ad munkát, de több száz, szárnyasokat nevelő családnak kínál megélhetést.

Fülpóháza, Kerekegyháza, Szabadszállás és Kunszentmiklós önkormányzata megalapította a Magyar Tanyasi Termék Termeltető, Feldolgozó és Értékesítő Nonprofit Kft-t, mely szintén a Tanyafejlesztési programnak köszönhetően közel 50 millió forintot nyert el önkormányzati boltok nyitására, ahol a környező településeken készült helyi termékeket árulják.

Az előzőekből jól látható, hogy az üzemek létesítésének célja a hazai tanyarendszer korszerű megújítása, a tanyai, külterületi lakosok életszínvonalának javítása mellett a hagyományos tanyai gazdálkodási rendszer megerősítésén keresztül egy tartós, hosszú távú tanyafejlesztési folyamat megalapozása.

K. E.

Kerekegyháza-Kunpuszta: együtt él négy generáció

Gazdaság ökológiai alapokon

Jó gyakorlatok, a tanyák értékeinek bemutatása, a tanyasi megélhetési lehetőségek megismertetése, népszerűsítése céljából LEDAER-programunk révén a Kerekegyháza-Kunpuszta területén fekvő Rendek-tanyára is eljutottunk, ahol Rendek László és felesége, Olga két évtizede foglalkozik mezőgazdasággal, őshonos állatok tartásával és őshonos növények termesztésével. Életüket a paraszti kultúra ápolására és az eljövendő generációnak való átadásra tették fel, a Rendek-tanyán négy generáció él együtt és gazdálkodik.

Állataikat (mangalicák, racka juhok, baromfik) szabadtartásban nevelik. Termesztenek paprikát, tökfélét, édesburgonyát (batáta), valamint salátát is. Ökológiai módon gazdálkodnak, melyet a Biokontroll Hungária Kht. ellenőrzése mellett végeznek. Gyógy- és fűszernövényeikből kóstolót is kaphat az odalátogató. Rendekék önellátásra rendezkedtek be, szinte mindent megtermelnek maguknak, amit nem tudnak, azt barter kereskedelem útján szerzik be.

Túránkat a gazdaság bejárásával kezdtük, és közben hallgattuk, ahogy Olga az élénk táruló tanyáról milyen odaadással beszél. Látogatást tettünk a tanyamúzeumban, ahol megismerkedhettünk az ősi munkaeszközökkel, a hagyományos étkezési és tartósítási eljárásokkal, sőt még az „elveti a

sulykot” népi közmondás eredetéről is hallhattunk történetet. A régi időkben, ha a férj ittas állapotban tért haza, az asszony a sulyokkal (más néven mán-gorló) látta el a baját, viszont másnap, amikor a férj meglátta a verés nyomait magán, bizony nem kegyelmezett a feleségének. Az asszony elvetette a sulykot. Végül a család étkezőjében megízlelhattuk a hagyományosan készült ételek jó ízét, hiszen forró menta teával és gőzölgő batátás pogácsával láttak vendégül mindet.

Vendéglátóink munkáját hazai és nemzetközi szinten egyaránt elismerik, azonban egyre nehezebben lehet megélni a gazdálkodásból, pedig a tanyás településrendszer a magyar nemzeti örökség részét képezi, jellegzetes nyelvi, néprajzi, építészeti és társadalmi sajátosságai által. A tanyai lakosság fontos szerepet vállal a hazai termelési- és tenyésztési hagyományok, valamint a tájfajták és az őshonos állatfajták fenntartásában. Századok óta felhalmozott tudásukat nemzedékről nemzedékre örököltik át, ezzel is hozzájárulva a biodiverzitás megőrzéséhez, valamint a magyar vidék fenntartható fejlődésének elősegítéséhez. Éppen ezért nem szabad veszni hagyni az ilyen és az ehhez hasonló jellegű kezdeményezéseket, hiszen környezetünk, valamint a vidék megóvása mindannyiunk érdeke.

K. E.

Kiskunmajsza: szakmai napot tartottunk

Rendszeresség és pontosság

A LEADER térségek közötti együttműködési program keretében Kiskunmajsa szakmai napot tartottunk, ahol megismerkedhettünk a településen működő tanyagondnoki szolgálat munkájával.

Kiskunmajsa a tanyagondnoki szolgálat az Orgona Református Egyesített Szociális Intézmény keretein belül működik, két településen hét szolgálat látja el a külterületen élők ellátását (Kiskunmajsa öt szolgálat, Szankon két szolgálat).

az első szolgálat megalakulása után, rövid időn belül további négy szolgálattal (2006-ban három szolgálat, 2008-ban egy szolgálat) kellett bővíteni a településen a tanyagondnoki szolgáltatást, így a teljes külterület lefedése megvalósult.

A következőkben Csótiné Éva az alapszolgáltatások koordinátora vette át a szót.

Elmondta, hogy az öt tanyagondnok 2000 főt lát el rendszeresen vagy eseti jelleggel. Klasszikus tanyagondnoki

nokok helyettesítése megoldott Bitó Zsolt képzett tanyagondnok segítő személyében.

A tanyagondnokok részéről Szikora Tibor és Kiss Ernő Levente volt jelen a rendezvényen. Szikora Tibor a saját körzetén kívül bemutatta a többi körzet felosztását is:

- I. szolgálat: Marispuszta – Gyuris László tanyagondnok, képviselő
 - II. szolgálat: Konyhadűlő, Bodoglár – Szikora Tibor tanyagondnok, képviselő
 - III. szolgálat: Kőkút, Ötfa – Rácz Antal
 - IV. szolgálat: Kígyós, Ágasegyháza – Gyóni László
 - V. szolgálat: Tajó – Kiss Ernő Levente
- Tibor mesélt saját munkájáról és arról, hogy a tanyagondnoki feladatain kívül rendezvényszervezéssel is foglalkozik, továbbá 2010 óta Bodoglár körzeti képviselője. Levente az V. körzet tanyagondnoka elmondta, hogy segítségével a tanyafejlesztési program keretében több tanya kerülhetett napfénybe. Tanyagondnoki feladatain túl az Egészségügyi Bizottság tagja.

Ekkora terület és ennyi külterületen élő zavartalan ellátása érdekében nagyon fontos a rendszeresség, a pontosság és a koordináció. Néha tudni kell nemet mondani. Sümeginé Ország Edit, egyesületünk munkatársa elmesélt egy esetet, amikor a tanyagondnokot azért kellett más munkakörbe helyezni, mert nem tudott nemet mondani, sokszor saját pénzéből vásárolt élelmiszert vagy tűzifát a gondozottjainak. Sokan azt hiszik, mivel ingyenes szolgáltatásról van szó, a tanyagondnok helyettesíti a helyi járatos buszt vagy a tápos kocsit, stb. Pedig ez nem így van. Ha a munkáltató nincs tisztában, hogy a tanyagondnoknak mi is a feladata, ott baj van.

Szakmai napunk elérte a célját. Azon túl, hogy bepillantást nyerhettünk egy település tanyagondnokainak munkájába, jó példákat is hallhattunk a helyi és a szakmai napon részt vett tanyagondnokoktól arra, hogyan lehet a sokrétű és nagy mennyiségű munkát jó szervezéssel könnyíteni, milyen esetben lehet vagy kell egy kérést visszautasítani.

Kovács Edit

Elsőként Halászné Erzsike az intézmény vezetője köszöntötte a megjelent hallgatóságot. Bevezetőjében elmondta, hogy Kiskunmajsa igen kiterjedt külterülettel és az ország egyik legszélsőszakosabb tanyavilágával rendelkezik, a legtávolabbi tanyán élnek a legrosszabb és kiszolgáltatottabb helyzetben lévő emberek. 2005-ben

feladatokat végeznek, de ez körzetenként változik. Ebédet mind az öt körzetben szállítanak, van, aki naponta 35 adagot. A tanyagondnokok nemcsak szakmai tudással végzik munkájukat, hanem szívvel-lélekkel. Nagyon fontos, hogy elnyerjék a külterületen élők bizalmát, melyet a későbbiek során fent is kell tartaniuk. A tanyagond-

Hungarikumok

100 Tagú Cigányzenekar

A Magyar Örökség-díjas 100 Tagú Cigányzenekar nevét s eddigi teljesítményét méltán őrzi az Aranykönyv és a Magyar Szellem Láthatatlan Múzeuma. A közel 30 esztendeje született nemzetközi hírű társulat klasszikus szimfonikus zenekarként működő együttes, a világon egyedülálló zenei formáció, akik komolyzenét, többek között Liszt, Bartók, Kodály, Hubay, Erkel, Brahms, Csajkovszkij, Sarasate, Strauss művei mellett tradicionális magyar cigánymuzsikát, magyar nótát és népdalt játszanak.

Még 1985-ben fogalmazódott meg, hogy egy nagy létszámú koncertképes zenekarra van szükség, mely betölti a több éve fennálló szellemi űrt. Több hónap eredményes előkészület után 1985. november 2-án megalakították hivatalos nevén a Budapest Cigányzenekar Országos Kulturális Egyesü-

letet, csak később lett a muzsikuskok által „elkeresztelt” és az attól kezdve világhírű 100 Tagú Cigányzenekar. Már a megalakulástól kezdve többen felfigyeltek a páratlan kezdeményezésre és támogatásukkal segítették a kezdeményezést. A szervezők az ország legjobb muzsikusaiból verbuválták össze a 140 fős monstre zenekart. Létrejöttük óta több mint ezer koncertet adtak, abszolút pozitív imageformáló emblematikus intézménnyé váltak.

A zenekar életműve példaértékű a hazai kulturális és művészvilágban, hidat képez és empátiát a többségi és kisebbségi társadalom közt. A ze-

nekar előadásában a hagyományos hangzásvilág ápolása és megőrzése mellett megtaláljuk a modern világ zenei útkeresését, mint az egyik legkézenfekvőbb kommunikációs eszköz. A Magyar 100 Tagú Cigányzenekar művészeti tevékenysége felbecsülhetetlen érték, nincs párja a világon. Igazi hungarikum, ami egyedi és magyar. Az utánpótlást 2008. november 2-án megalakult 100 Tagú Cigányzenekar Ifjúsági Zenekara adja. A jövő nemzedék oktatását a zenekar kiváló szólistái és pedagógusai biztosítják.

A 100 Tagú Cigányzenekar szerkesztésen illeszkedik a magyarországi kulturális intézményrendszerhez. Célja a kivételes zenei érték életben tartása megőrizni azt a hagyományt, amely évszázadokra visszamenőleg, mint kuriózum családi örökségként

Ki kapja a Kemény-díjat?

A Falufejlesztési Társaság 13/2008. (VII.17.) számú határozatával Kemény Bertalan tiszteletére, mint a Falufejlesztési Társaság megalapítója és a falugondnoki szolgálat létrehozója emlékének megőrzésére Kemény Bertalan Falufejlesztési Díjat alapított, azzal a céllal, hogy erkölcsi elismerése legyen mindazon természetes személyeknek, országhatáron belül, illetve a Kárpát-medence területén, akik falugondnoki feladatukat legalább 5 éve, kiemelkedő színvonalon végzik, valamint a vidék és falufejlesztés elkötelezettjeként, a vidék és falufejlesztés tekintetében, szűkebb környezetükben, vagy országos szinten kiemelkedő eredményeket értek el.

A díj csak természetes személy részére, egy alkalommal ítélhető oda. A javaslatot adatlap

felhasználásával kell benyújtani (megtalálható honlapunkon www.falugondnoksag.hu) 2015. január 09., péntek 12 óráig az Alsómocsolád Község Önkormányzatának címére (7345 Alsómocsolád, Rákóczi utca 21.) küldött ajánlott küldeményként 1 db papír alapú és 1 db elektronikus (CD WORD dokumentum) formátumú példányban, vagy elektronikus formában 1 db aláírt szkennert és 1 db WORD formátumú mellékletként a telehaz. alsomocsolad@t-online.hu címre. A borítékon vagy az elektronikus levél tárgyában kérjük tüntessék fel: Kemény Bertalan Falufejlesztési Díj 2014.

A díjátadó ünnepség 2015. március 6-án, pénteken 11 órai kezdettel az Alsómocsoládi Vendégház- és Konferencia Központban (Rákóczi utca 12.) lesz.

DUNA-TISZA KÖZI FALUGONDNOKI HÍRLEVÉL

Kiadja:

a Falugondnokok

Duna-Tisza Közi Egyesülete

e-mail: info@falugondnoksag.hu

honlap: www.falugondnoksag.hu

iroda: 6000 Kecskemét, Irinyi u. 17.

Telefonszám:

06-76/507-543

Fax: 06-76/507-544

Szerkeszti:

Borzák Tibor, Csörsz Zelenák Katalin

Sümeiginé Ország Edit, Moiskó Csilla,

Tördelő: Almási László

Rajz: Vida Ágnes

Engedélyszám: 2.9/776-1/2006

Nyomda: Print 2000, Kecskemét

Megjelent a

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

támogatásával.